

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Prima. De Ante Prædicamentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

partes; Prima continet Antepredicamenta, quae comprehendunt sub se unum ex aminationem univocorum, equivocorum, & analogorum, cum regulas conditiones eorum, quae in predicamento ponuntur; Secunda pars complectitur ipsa predicamenta in speciali, quae quomodo sunt & quomodo distinguuntur si a se aperiuntur; Tertia denique post predicamenta quae examinat ea quae omnibus, vel saltem aliquibus sunt communia. Inveniri si.

DISPUTATIO I.

DE ANTE-PRÆDICAMENTIS.

Primumquam ad ipsa predicamenta moveam manum subsistendum est paululum cum Aristotele in vestibulo, & prius examinanda sunt ea, quae ad predicamenta cognoscenda sunt necessaria: nam ipse quoque Philosophus primò egit de univocis, equivocis, &c. & postea tradit divisionem eorum, quae dicuntur, & eorum quae sunt, ex quibus duas regulas conficit Antepredicamentorum, unam quae priorè, alteram quae posteriorè divisionem respicit, de his ego quoque sicut & de predicamentis in communi agam in hac Disputatio-
ne, si igitur.

QUAESTIO. I

De Univocis, Equivocis, & Denominativis.

Univoca definit Aristoteles cap. I.

Quod sint illa quorum nomen est commune ratio verò substantiae per nomen importata est eadem. Quam definitionem veluti bonam recipiunt Authores communiter, unde particularis esse non cupio: &

Dico I. Bene definiuntur univoca illa datâ definitione Aristotelis. Ita unanimis consensus Dialecticorum. Concordat etiam Divus Augustinus Cat. 2. dam dicit, quod univoca sunt res quae & nomine & sui interpretatione junguntur, ut est animal id enim de homine & equo, de fera & avibus dici potest. Probatur declarando omnes ejus particulas. Dicitur quorum nomen, in quo cum aliis equivocis videlicet & denominativis convenit; Non lumitur tamen hic nomen prout contradistinguntur à verbo, sed prout verbum & etiam particula complectitur, nam omnibus istis convenire potest univocatio; dicitur commune ad inveniendum nomen debere esse omnino idem non solum per litteras, sed etiam per pronuntiationem quantitatis, dicitur ratio & ad denotandum univoca non importare solum conceptum formalem, sed etiam objectivum: quia conceptus objectivus & non formalis in illis essentialiter includitur, & quando dicuntur univoca differre ab equivocis, tunc denotantur rationes diversae objectivae, quia experimur quòd ad prolationem vocis equivocae intellectus noster non uniatur concipiendo aliquid unum illo nomine significatum, sed quòd ad diversa distrahatur; Dicitur substantiae, per quam particulam non intelligenda est substantia de primo predicamento prout substantia accidenti opponitur, sed intelligitur essentia, ita ut ratio substantiae idem significet, ac ratio essentiae, aliàs non posset contingere univocatio in accidentibus, quod tamen maxime falsum esse patet ex dictis in priori parte, ubi demonstravi & ostendi dari non solum predicabilia essentialia, sed etiam accidentalia, ut est proprium &

accidens; sed certum est quod de ratione universalis sit quòd sit univocum: & quamvis Aristoteles videatur solum voluisse definire univoca essentialia, revera tamen univoca accidentalia excludi non debent, quia eo modo quo animal praedicatur de homine & bruto secundum idem nomen & eandem rationem, ita etiam praedicatur album de nive & cygno; adeoq; sequitur quod per ly ratio substantiae intelligi debeat conceptus objectivus essentiae, seu substantialis, seu accidentalis. Hinc est quòd

Nomen Univocationis dupli-

citer accipi possit, primo modo magis proprie, seu ita ut significet eandem rationem essentialiter inclusam, & in eis essentialiter inclusam, & talia dicuntur praedicata univoca essentialia: & haec sola voluisse definire Aristotelem docet Doct. q. 6 praedicam. & exinde magis patet, quia Aristoteles cap. de subst. docet, accidentia praedicari non posse de subjectis nomine & ratione, quod utique falsum est si sub hac definitione comprehendere voluisset univoca accidentalia. Alio modo magis late accipitur nomen univocationis, ita ut significet rationem pluribus communem, sive illa postea sit accidentalis, sive essentialis, unde Scotus hanc distinctionem & divisionem recipiens distinguit I. d. 3. q. 3. & d. 8. q. 3. P. Aliud esse praedicatum univocum, aliud praedicari univocè; & dicit praedicari univocè esse univocum essentialia, quod praedicatur de suis inferioribus secundum idem nomen & eandem rationem essentialia, ut animal de homine & bruto; praedicatum univocum appellat univocum accidentale, quod de suis subjectis praedicatur secundum idem nomen & eandem rationem accidentalem, ut album de lacte & cygno &c.

Univocatio magis propria. Iterum III.

duplex est una perfecta & completa; altera imperfecta & incompleta, seu diminuta. Prima est quando ratio essentialis per nomen commune importata est in pluribus secundum essendi modum, eundemq; ordinem & secundum eundem

II. Nomen univocationis dupliciter sumi potest.

VI.

Univocatio propria duplex est completa & incompleta.

perfectionis gradum, quæ etiam solet appellari univocatio Physica, quæ univocatio utpote perfectissima solis speciebus infimis competit, quæ in suis inferioribus est secundum eundem modum, eundem ordinem: non enim respicit prius unum quàm aliud, & secundum eundem perfectionis gradum, nam omnia inferiora individua omnino sunt ejusdem perfectionis essentialis, ita ut unum altero perfectius essentialiter per Dei potentiam esse non posset; Ad univocationem hanc, quæ primum & supremum gradum constituit quatuor requiruntur conditiones; Prima est unitas conceptus intellige tam formalis quàm objectivi; Secunda quòd eodem modo essendi sit in omnibus; Tertia quòd descendat ad individua eodem ordine, & Quarta quòd univocata sint ejusdem perfectionis essentialis, & hæc est purè univoca. *Univocatio incompleta* quæ etiam analoga dicitur, est, cum inter aliqua reperitur solum similitudo formæ, quatenus secundum eandem rationem continetur & contrahitur ad illa, quæ est prima conditio & absolute necessaria ad univocationem, deficiunt tamen ceteræ quæ non sunt simpliciter necessariae, ut in conceptu entis respectu Dei & creaturæ substantiæ & accidentis qui est minimus gradus univocationis; vel saltem aliqua, quatenus scilicet illa eadem ratio licet reperitur in illis secundum eundem essendi modum, non tamen secundum eundem ordinem descendit ad illa: ut numerus respectu binarii & ternarii, vel etiam liceat, quòd eodem ordine descendat ad illa, non tamen secundum perfectionis essentialis gradum sicut se habet genus respectu specierum, quòd perfectius per unam quàm per alteram differentiam contrahitur & hinc patet quomodo intelligendus sit Aristoteles 7. Met. 31. *dicens in genere latere equivocationes.* Hæc univocatio incompleta dicitur etiam Metaphysica & Logica, quia fit in terminis secundæ intentionis, unde ad eam non requiritur æqualitas perfectionis, nec consequenter ad univocationem prout Aristoteles eam definit.

IV.

Dico 2. *Bene definiuntur cum Aristotele æquivoca; Quòd sint illa quorum nomen est commune, ratio verò substantiæ per nomen importata est diversa.* Ita communis torrens. Concordat etiam D. Augustinus cap. 9. *Dialecticæ* ubi ea sic definit *Æquivoca esse quæ tantum uno tenentur vocabulo, sed diversis expeditionibus* (id est diversis definitionibus) *explicantur.* Et. Quæ sub uno nomine necesse est definire diverse, æquivoci nomen est. Et cap. 10. *Diximus æquivoca esse quæ non uno nomine, ita etiam una definitione possunt teneri.* Probat etiam & explicatur sicut prior. Nam per nomen ibi intelligitur etiam tam verbum quàm participium, quia, ly: lego verum est verbum Logicum, & tamen etiam est æquivocum nam significat non modò legere verum etiam legare. Item per ly substantia intelligitur essentia, seu natura, quia si significaret substantiam de primo predicamento, prout accidenti opponitur, in nullo accidente posset contingere æquivocatio, quòd tamen falsum est in his exemplis, gratus, formosus, & pluribus aliis, nam gratus significat gratum prout à gratia derivatur, & etiam prout derivatur à gratitudine:

formosus verò significat tum habentem pulchram venustatem, & elegantem speciem: tum etiam habentem aliquam formam, quo sensu etiam de formis formosus dici potest.

Arguitur Incontra. Omne quod definitur debet esse quid unum ut docet Aristoteles, sed æquivoca non sunt quid unum, ergò non possunt defini: patet major, quia definitio est imago repræsentativa definiti, ergò unius tantum rei, patet etiam minor, quia sunt essentialiter plura. R. dist. mi. non sunt quid unum entitativè & essentialiter, concedo mi. non sunt quid unum denominativè nego mi. & consequentiam per quod patet etiam ad probationem minoris videlicet essentialiter & entitativè esse plura, non verò denominativè. Inque licet in essentia sua æquivoca plura sunt, prout tamen accipiunt denominationem significati, & eadem voce ac conceptu denotati, sub eadem ratione conveniunt, sicut licet equus hircocervus, tenebræ &c. licet secundum suas entitates in aliqua una ratione non conveniant, conveniunt tamen sub denominatione cogniti, repræsentati &c. Unde dicit Doctor quod æquivoca non sunt unum essentialiter, sunt tamen accidentaliter.

Instatur: Hinc sequeretur quòd ab Aristotele non definirentur æquivoca ut sic, sed potius in quantum rationem univocorum induunt: sed hoc est in conveniens, ergò non definiuntur æquivoca sub ratione univocorum. R. distinguendo sequelam ma. sequeretur &c. si ly in quantum reduplicativè cadit super rem definitam, nego seq. Quia hic revera definiuntur æquivoca pro formal sub secunda intentione, in qua accidentaliter univocantur & eorum natura explicatur veluti in esse signato: Si ly in quantum reduplicet conditionem & modum definiti, concedo sequelam ma. & nego mi. Itaque cuiuscumque rei definibilis conditio est, quòd sit aliquid unum, vel essentialiter, vel saltem accidentaliter.

Urgetur. Æquivoca ita debent defini: ut contradistinguantur ab univocis, sed si habent unitatem non sic contradistinguantur, ergò non poterit defini: mi. probatur, quia illud unum debet habere nomen commune omnibus sub definito conveniens secundum eandem rationem, sed hoc habent etiam univoca, ergò non habebunt per quod distinguantur ab univocis. R. distinguendo ma. ita debent defini: ut contradistinguantur in esse exercito, & ut quid concedo ma. in esse signato, & veluti modus, nego ma. similiter distinguo mi. & nego consequentiam. Itaque æquivoca cum univocis convenire possunt non quidem in rebus significatis, sed in modo, ob secundam intentionem quam fundare possunt, & sub hac ratione non debent defini: ut contradistinguantur ab univocis. Quod si velles adhuc replicare quòd univoca & æquivoca sint opposita, atque adeò unum de alio non possit dici etiam accidentaliter, tunc respondeo esse quidem opposita si utrumq; sumatur ut quid, non esse verò quando unum sumitur ut modus, & alterum ut quid, prout dixi supra genus posse dici species. Ut autem hæc replica clarius intelligatur.

Dico

VII. **Dico 3.** Definitum in datis definitionibus est secunda intentio constitutiva equivocorum, & univocorum in concreto, significata ut supponat pro ipsi rebus equivocatis & univocatis & in esse signato. Ita Scottus communiter & etiam Thomista. Probat, quia Aristoteles in definitionibus datis dixit, *univoca dicuntur, equivoca dicuntur & non sunt simpliciter*, ergo definitum sub secunda intentione, cum etiam Quia ad Logicam proprie pertinet res definire prout subsistant secundis intentionibus.

Dices. Definitiones competunt rebus & non secundis intentionibus, ergo res & non secundae intentiones definiuntur, patet ant. quia etiam ipse Aristoteles exemplificavit in rebus. R. dist. ant. conveniunt rebus in actu exercito, concedo, in actu signato, nego ant. & consequentiam: cum probatione Aristotelis; quia ipse exemplificavit praedicationes signatas univocorum & equivocorum per praedicationes exercitas, quod Aristoteli & Logici valde est familiare.

Aequivoca sunt in duplici differentia, nam aliqua dicuntur a casu, aliqua a consilio: *equivoca a casu* ea sunt, quae sine omni prorsus habitudine & convenientia ad invicem eodem nomine appellantur merè fortuito & casualiter, ut proinde etiam a fortuna & a casu vocentur, sic vox *canis* communis est *latrabilis, caelesti, & marino, & architectonico*, *Canis latrabilis* est certa, & nota animalis species à fidelitate commendata: *marinus* est bellua frequens reperibilis in Oceano Zelandico, quae facile cicuratur, *caelestis* est quaedam siderica constellatio à qua dies caniculares nomen habent, & *architectonicus* est lapis, vel illi lapides in muris incompletorum aedificiorum prominere solent, super quos postmodum continuatur fabrica: Sic etiam vox *aves* communis est *gregorio caelesti, & militari*, vox *gallus hominis* in colea in Francia, *gallo gallinaco* & *Gallo* pronomini quod in partibus Sueviae & Franconiae viris communiter imponitur. *Aequivoca a consilio* sunt ea, quae participant idem nomen ob aliquam convenientiam, habitudinem & respectum unius ad aliud, quae ideo à consilio etiam appellantur, quia non temerè & inconsulto unum, & idem nomen ad plura significanda extensum est: sic *sanam* dicitur esse nomen *equivocum a consilio*, propter proportionem & similitudinem formae sanitatis, quae est in *homine, in medicina & cibo*; prout ridere dicuntur ob similitudinem lateri hominis &c. Et haec vocantur etiam *equivoca analogae*.

VIII. **Aequivocum iterum subdividitur in** *equivocum equivocans* & *equivocum equivocatum*, primum est illud nomen quod vocatur *equivocum*, posterius sunt res quae illo nomine equivocante significantur, sic etiam aliud est univocum univocans, & aliud univocatum, Item alia sunt denominativa denominantia, alia denominata &c. Et haec posteriora pro complemento hujus quaestiones explicanda restant.

IX. **Itaq; Denominativa ab Aristotele** definiuntur, quod sint illa, *Quaecumq; ab aliquo solo differentia casu secundum nomen habent appellationem*, ut *Grammatica a Grammatica, fortis a fortitudine*. Quam definitionem aliqui sat frequenter explicant sic, quod denominativa sint quae semper sunt concreta cum forma denominante, quae semper est abstracta, conveniunt in principio nominis, quod infinuatur per ly *secundum nomen habent appellationem* & differunt in fine & determinatione, seu desinentia ejusdem, quod denotatur per ly *solo casu*: id est, eadem nominis cadentia, unde postea ad solvendas difficultates emergentes distinguunt tria denominativorum genera, voce tamen ut studiosus à studio, re tantum, ut studiosus à virtute, re & voce simul, quae sunt exempla à Philosopho allata. Verum tamen haec expositio nimis grammaticalis est, displicetq; Arriaga & Maltrio; Quia alioquin expellerentur & excluderentur à ratione denominativorum multae praedicationes denominativae ut à Musica, mulier musica & à virtute, homo studiosus, nam in priori praedicatione est convenientia in principio & fine vocis, in posteriori verò est tam in principio quam sine differentia; Imò non solum nomina adjectiva à substantivis abstracta dicerentur denominativa, sed etiam casus obliqui nominum & multa adverbia à nominibus derivata, quae cum recto conveniunt in principio, in obliquis desinentiam variant, ut *Lector, Lectoris, Lectori, &c.* Quare melius denominativa explicantur, Quod sint illa concreta quae à suis abstractis differunt in modo significandi, qui est significare per modum adjacentis, & secundum illud nomen adjectivum habent virtutem denominandi, seu denominativè praedicandi, taliter autem, scilicet per modum adjacentis informantis denominantis & qualificantis semper praedicantur accidentia, hinc omne concretum accidentale erit denominativum ut ipse Aristoteles exemplificavit. Concretum verò substantiale tunc tantum, quando nomine significatur adjectivo, erit denominativum; quia etiam talia concreta substantivalia, ut à suis abstractis distinguantur, cadunt ad aliquid & aliud concernunt: scilicet, proprium suppositum, unde per ly *casu* non intelligitur casus obliquus & desinentia nominis, sed cadentia formae ad subjectum, seu suppositum, verbi gratia: naturae humanae, humanitatis, ad aliud suppositum, quia si caderet ad proprium, tunc esset denominativum essentialiale. Per ly verò *Quod secundum nomen habeat appellationem* non debet intelligi quasi per nominis derivationem ab alio, sed potius quia praedicatur secundum nomen tantum de re denominata: appellare enim accipitur quandoque pro praedicari 2. Top. 2. & ita explicavit Aristoteles ipse hanc particulam, cap. de subst. dum dixit differentias essentialiales non praedicari denominativè, bene tamen accidentia de suis subjectis, quia praedicantur de illis secundum nomen tantum, id est, accidentaliter & non essentialiter. Hinc duae requiruntur conditiones ad denominativa; Prima est, ut convenient cum forma denominante in principali significatione; Secunda quod differant in modo significandi, nam cum omnis forma accidentalis quae in subjecto est dupliciter sumi possit, uno modo sub propria consideratione: quatenus ipsa secundum se praecise consideratur,

nem, ut *Grammatica a Grammatica, fortis a fortitudine*. Quam definitionem aliqui sat frequenter explicant sic, quod denominativa sint quae semper sunt concreta cum forma denominante, quae semper est abstracta, conveniunt in principio nominis, quod infinuatur per ly *secundum nomen habent appellationem* & differunt in fine & determinatione, seu desinentia ejusdem, quod denotatur per ly *solo casu*: id est, eadem nominis cadentia, unde postea ad solvendas difficultates emergentes distinguunt tria denominativorum genera, voce tamen ut studiosus à studio, re tantum, ut studiosus à virtute, re & voce simul, quae sunt exempla à Philosopho allata. Verum tamen haec expositio nimis grammaticalis est, displicetq; Arriaga & Maltrio; Quia alioquin expellerentur & excluderentur à ratione denominativorum multae praedicationes denominativae ut à Musica, mulier musica & à virtute, homo studiosus, nam in priori praedicatione est convenientia in principio & fine vocis, in posteriori verò est tam in principio quam sine differentia; Imò non solum nomina adjectiva à substantivis abstracta dicerentur denominativa, sed etiam casus obliqui nominum & multa adverbia à nominibus derivata, quae cum recto conveniunt in principio, in obliquis desinentiam variant, ut *Lector, Lectoris, Lectori, &c.* Quare melius denominativa explicantur, Quod sint illa concreta quae à suis abstractis differunt in modo significandi, qui est significare per modum adjacentis, & secundum illud nomen adjectivum habent virtutem denominandi, seu denominativè praedicandi, taliter autem, scilicet per modum adjacentis informantis denominantis & qualificantis semper praedicantur accidentia, hinc omne concretum accidentale erit denominativum ut ipse Aristoteles exemplificavit. Concretum verò substantiale tunc tantum, quando nomine significatur adjectivo, erit denominativum; quia etiam talia concreta substantivalia, ut à suis abstractis distinguantur, cadunt ad aliquid & aliud concernunt: scilicet, proprium suppositum, unde per ly *casu* non intelligitur casus obliquus & desinentia nominis, sed cadentia formae ad subjectum, seu suppositum, verbi gratia: naturae humanae, humanitatis, ad aliud suppositum, quia si caderet ad proprium, tunc esset denominativum essentialiale. Per ly verò *Quod secundum nomen habeat appellationem* non debet intelligi quasi per nominis derivationem ab alio, sed potius quia praedicatur secundum nomen tantum de re denominata: appellare enim accipitur quandoque pro praedicari 2. Top. 2. & ita explicavit Aristoteles ipse hanc particulam, cap. de subst. dum dixit differentias essentialiales non praedicari denominativè, bene tamen accidentia de suis subjectis, quia praedicantur de illis secundum nomen tantum, id est, accidentaliter & non essentialiter. Hinc duae requiruntur conditiones ad denominativa; Prima est, ut convenient cum forma denominante in principali significatione; Secunda quod differant in modo significandi, nam cum omnis forma accidentalis quae in subjecto est dupliciter sumi possit, uno modo sub propria consideratione: quatenus ipsa secundum se praecise consideratur,

sideratur, præcise ab omni alio, & tunc ipsa significatur in abstracto alio modo prout informat subiectum, & sic est in concreto, unde ipsa in abstracto & denominativum in concreto eandem significant formam, licet sub diversa ratione. Prima regula denotatur *ly quod secundum nomen habet appellationem*, secunda, *per solo casu.*

QUÆSTIO II.

De Analogis.

i.

*Difficultas
quæstionis est
utrum deno-
tur analogia?*

Hanc quæstionem singulariter examinandam à priori assumpsi, non propter præcisam rationem & definitionem analogorum indagandam, nam de hoc non est tanta difficultas ut particulari quæstione dilucidaretur, sed controversia quæ hic principaliter agitur est; Utrum videlicet dentur aliqua analogia media inter univoca & æquivoca, ita ut nec ad univoca reducantur, nec ad æquivoca, & consequenter, nec unius, nec alterius extremi rationem participant, sed participant unius & alterius partialiter, & sic tertium aliquid resultet; In qua materia Thomistæ ita certò asserunt dari aliquid medium inter æquivoca & univoca, quod ad neutrum reducatur, sed sit aliquid tertium revera, ita ut potius illud supponant quàm de illo disputent? Contrarium tamen tenent solemniores omnes Scotistæ, ut Faber, Meurisse, Mastrius & Bellutus, Baro & plures passim. Ad quod dubium resolvendum non abs re erit prius inquirere quid per analogum intelligant Authores; Itaque analogia derivantur ab analogia quæ est vox græca & teste Quintilian. lib. 1. cap. 1. & Cicerone lib. 1. de universis. latinè idem significat quod *proportio*, seu *comparatio* & *proportionalitas*, ita ut analogia ex vi nominis importet diversitatem cum aliqua similitudine mixtam, nam ea dicuntur proprie proportionata, quæ licet diversa sint, non sunt tamen in tantum diversa, quin sibi in aliquo sint similia; unde analogia definiuntur post Aristotelem 4. Met. cap. 2. & lib. 5. cap. 6. *Quæ sint ea quorum nomen est commune, ratio verò per nomen significata, neque omnino eadem, neque omnino diversa*: quæ definitio ordinariè recipitur, Quamvis aliqui diversimodè eam explicant, Ex priori autem quæstione clarè deducitur ejus explicatio: hinc ad analogiam requiritur nomen aliquid commune, & ratio aliqua quæ illi nomini substat, quæ ratio objectiva aliquam unitatem & aliquam diversitatem importet.

II.

Analogia, si sumantur magis universaliter non pro his præcisè quæ etymologiæ nominis importat videlicet, quæ habent inter se proportionem, sed pro illis quæ, nec purè sunt univoca, nec purè æquivoca ex quacunque habitudine procedunt (nam apud Latinos nunc hæc vox analogia est extensa ad significandam non modò proportionem, sed etiam habitudinem per modum ordinis dependentiæ, & attributionis) tunc benè dividuntur in analogia Attributionis, proportionis, seu proportionalitatis & inæqualitatis, quæ de se satis liquet, ita ut non indigeant nisi explicatione. In primis igitur.

Analogia. Attributionis est illa, secundam quam aliqua habent nomen commune, rationem verò substantiæ secundum illud nomen eandem, & secundum habitudines diversam, sic sanum dicitur analogum attributionis, quia convenit medicinæ, pulsui, cibo, & sanitati quæ est in animali, quia sanum cibi, pulsus, & medicinae diversas habent & dicuntur habitudines ad sanitatem; verbi gratià hominis veluti ad terminum; cibus etenim respectum & habitudinem dicit conservantis, medicina efficientis, & pulsus significantis, per pulsuum enim veluti per signum deducimur ad cognoscendam sanitatem in animali, hinc patet hujus vocis sanum principalissimum significatum esse ipsam sanitatem formalem, hinc est vulgatum Dialecticorum axioma; *analogum absolute sumptum sive pro famosiori significato*, cujus ratio est, quia vox illa principaliter instituta ad illam significandam, quæ postmodum propter alios & alios respectus extensa fuit ad alias significaciones minus principales & proprias.

Analogia Proportionis sunt ea quæ habent nomen commune, rationes tamen per nomen significatas simpliciter diversas, quia tamen sunt proportionaliter similes, ideo participant commune nomen & constituunt hanc analogiæ speciem cujus varia adferri possunt exempla & adferuntur etiam ab ipso Aristotele, nam 2. post. 87. attulit spinæ & ossis exemplum, eò quod sicut se habet os in animali terrestri, ita spina in piscibus, & 1. Eth. cap. 6. Exemplum visus, quod tam oculo intellectus, quàm oculo corporis dicamur videre. Item Averfa 5. Met. com. 12. attulit exemplum Gubernatoris, quod nomen tam benè de Gubernatore Provinciæ, navis, Communitatis, quàm domus dicitur & vulgatissimum omnium, in ore omnium est risus: qui de homine ridente, & de prato ridente prædicatur, propter proportionem comparisonem & similitudinem in amenitate, & jucunditate, quæ per risum in homine exprimuntur; unde ei etiam principaliter & primariò competit, quia formaliter inest ei, prato verò non competit, nisi translatione metaphoricà; Sed Controvertitur quomodo nam hæc analogia vocari debeat, an videlicet Proportionis, vel proportionalitatis? Baro simpliciter excludit analogiam proportionalitatis, quod credo cum facere ideo, ex eo quod non constituat particularem speciem (quod utique verum est) ab analogia proportionis; Mastrius & Bellutus verò absolute volunt simpliciter dicendam esse proportionalitatis, non verò proportionis: Mihi tamen videtur, sicut omnino est, quæstionem esse de nomine, unde puto quod hæc analogia quandoque vocari possit proportionis, quandoque proportionalitatis, tunc enim dici posset proportionalitatis, quando nomen refertur ad similitudinem duarum proportionum, ut cum quis dicitur sicut se habent quatuor ad duo, ita octo ad quatuor, unde ad analogiam proportionalitatis requiruntur ad minus tres termini, imò & aliquando quatuor, ut si quis diceret sicut se habent quatuor ad octo, ita se habent tria ad sex; Analogia verò proportionis tunc dici potest, quando tantum est habitudo secundum unam propor-

III.
Definitio
Analogia
attributionis

IV.
Analogia
proportionis
qua sunt.

proportionem ad aliud. Quidquid tamen sit, tenendum est cum Barone hanc esse simpliciter analogiam, quia in exemplis quae ipse Mastrius etiam adfert non videtur esse plane analogia, quia ratio dupli, secundum eandem rationem praedicatur de quaternario, octenario, & senario.

V. Analogia. Inaequalitatis quam simpliciter Baro rejicit tanquam speciem analogiae & temerario iudicii capritio si ausu, vocat speciem ignorantiae. Logicorum sunt illa Quorum nomen est commune, & ratio secundum illud nomen est eadem, inaequaliter tamen participata quoad perfectionem; sic homo & brutum conveniunt in nomine & ratione animalis, sed homo participat naturam animalis contractam per rationalitatem, differentia multo perfectiore irrationalitate, quae contrahit ad brutum, ita ut natura animalis sit multo perfectior in homine, quam in brutum: non quidem per essentiam animalis praecise, sed per differentiam rationalitatis adjunctam, ita explicant communiter Scotistae analogiam inaequalitatis. Aversa & quotquot admittunt diversos gradus univocationis & analogiae. His praenotatis ad ipsam quaestionem decidendam. Nota Analogum dupliciter sumi posse, uno modo formaliter, & alio modo materialiter, materialiter sumptum est ipsum praedicatum quod denominatur analogum, formaliter vero est ipsa ratio analogiae quae ipsum denominat analogum; Unde quaestio potest intelligi de analogo materialiter & formaliter sumpto secundum utramque; acceptionem resolutive assero, bene defendi posse cum Mastro & Belluto ut

VI. Dico I. Nullum potest dari praedicatum analogum materialiter sumptum, quod mediet inter aequivocum & univocum ut sic, bene tamen potest dici formaliter aequaliter medietate. Ita expressè docere Doctorem I. dicit Mastro d. 8. q. 3. in solut. ad 3. Et ubi sic habet licet unitas attributionis (id est unitas analogiae quam hic attributionis vocat) non ponat unitatem univocationis, potest tamen stare cum illa, quia dicit quod minor unitas potest bene stare cum majori unitate, nam unitas analogiae, minor est unitate univocationis, & major unitate aequivocationis, per quod sufficienter demonstratur unitatem illam esse mediam inter utramque, adeoque bene medietate secundum rationem formalem, non vero secundum materialem considerationem, quod potissimum contra Thomistas controvertitur.

Probatur Itaque conclusio quoad
I. p. Primò tum auctoritate Scoti cit. tum D. Augustini cap. 9. Dialecticè ubi sic habet: Itaque rectissime à Dialecticis dictum est, ambiguum esse omne verbum, id est omne verbum quod non est univocum (quod supra definierat quod sit res, quae & nomine & sui interpretatione jungitur) esse aequivocum, ergò ex mente eius habetur nullum dari quod esset medium inter univocum & aequivocum.

Probatur conclusio secundò
ratione: Si essent aliqua praedicata media inter univoca & aequivoca, maximè illa quae dicuntur proportionis, ut est risus de homine & F. Amandi Hermann Logica.

prato, sed haec non sunt, ergò nulla dantur, major est Adversariorum, probatur minor. Quia risus sicut habet idem nomen cum risu de prato & de homine, vel habet etiam eandem rationem tam in homine quam in prato; si eandem, ergò erit univocum, si diversam, seu aliam & aliam, tunc erit aequivocum, ergò non erit aliud medium inter utrumque extremum.

Confirmatur. Quia omnis res aut habet necessariò eandem rationem cum alia, vel diversam, ergò erit, vel necessariò univocum, vel aequivocum, patet aut. quia haec sunt praedicata contradictoria esse eandem rationem, & non esse eandem, ergò etiam ista: habere eandem rationem & non habere, & consequenter necessariò unum, vel alterum ei competere debebit.

Probatur conclusio tertio.

Omnes species consistunt in indivisibili secundum Aristotelem, ergò ubicunque aliqua reperitur, vel reperietur tota, vel nullo modo reperietur, sed si darentur analogae deberet partim reperiri & partim non reperiri, ergò non dantur analogae media, probatur ma. quia Aristoteles dicit quod omnes species se habeant sicuti numeri, sed in numeris additè, vel ablatè quacunque minima unitate variatur species, ergò etiam ablatè, vel additè quacunque minima ratione variabitur species, & consequenter sequitur ipsam in se indivisibilem esse.

Confirmatur conclusio Aequivoca etiam secundum adversarios bene dividuntur in aequivoca à casu, & aequivoca à consilio: sed aequivoca à consilio sunt ea, quae ab Adversariis vocantur analogae, ergò non dantur analogae distincta ab aequivocis & univocis.

Probatur etiam secunda pars

Conclusionis, quia unitas analogiae etiam si reperitur cum univocatione aut aequivocatione est tamen una major, altera minor: ergò secundum se formaliter consideratum erit quid medium. Sed contra Conclusionem

Opponitur Auctoritas Aristotelis 7.

Met. cap. 5. ubi expressè videtur asserere dari analogae media inter aequivoca, prout etiam sentire videtur Aversa, ergò. R. tamen Aristotelem facile explicare posse cum loqui quod dantur analogae formaliter sumpta, non vero de analogis materialiter sumptis. Sed ex ratione etiam.

Arguitur? Si non darentur analogae deberent vel univocis, vel cum aequivocis coincidere, sed cum neutris coincidere possunt, ergò dabuntur: probatur mi. quia univoca secundum idem nomen & eandem rationem praedicantur, aequivocorum vero nomen est commune, ratio omninò est diversa: sed analogorum ratio non est omninò eadem, nec omninò diversa, ergò cum illis coincidere non possunt R. concessa ma. nego mi. cujus probationis primam partem distinguo, univoca praedicantur secundum eandem omninò rationem, ita ut nulla admittant diversitatem nego ma. ita ut etiam aliquam diversitatem admittant, quae tamen univocationem non impediatur, concedo ma.

Z

ma.

ma. & distincta similiter altera parte, nego minorem & consequentiam.

Instatur Sequeretur univoca futura æquivoca, sed hoc est inconveniens, ergo: probatur sequela, quia illa sunt æquivoca quorum nomen est commune, ratio verò importata est diversa, sed hic esset ratio diversa, ergo R. negando sequelam, cujus probationis minorem dist. esset ratio diversa secundum essentiam specificam simpliciter nego mi. esset ratio diversa secundum modum, vel ordinem contrahendi, aut secundum perfectionem accidentalem concedo mi. & nego consequentiam; Itaq; sicut in priori questione ostendi, univocationis gradus sunt multiplices, adeoq; secundum unum & alterum majorem, vel minorem diversitatem admittere possunt, quæ tamen non impedit simpliciter univocationem, sed univocationem tantum illam, quæ est in perfectissimo gradu.

VIII.

Urgetur: Quæcunq; diversitas impedit univocationem, ergo nulla solutio; probatur ant. quia si non impediret, denominativa ad ea etiam reduci possunt, sed hæc non reducuntur, & hoc non ob aliam rationem, quam quia diversimodè prædicantur, ergo nec analogæ reducuntur, & consequenter sicut dantur denominativa media, ita debebunt etiam dari & admitti analogæ. R. negando ant. cujus probationis ma. concessa nego mi. quia denominativa aliquando reducuntur ad univoca & hoc frequentius aliquando etiam ad univoca, Ad rationem autem additam in illa minori dico eam non esse, nec consequenter sequi quod si admittantur denominativa media etiam debeant admitti analogæ, quia denominativa tantum in quale prædicantur, analogæ verò, in quid, sicut etiam prædicantur univoca & æquivoca, inter quas prædicationes cum fiant in quid, bene admitti alia potest media in quale.

IX.

Melius est dicere nullo modo dari analogæ media.

Dico 2. Melius tenetur secundum nullam rationem dari analogæ media inter univoca & æquivoca, id est, nec secundum rationem formalem. Hæc in terminis nullus est ante hæc;

Probatur autem Conclusio autoritate D. Augustini dicentis supra omne verbum esse ambiguum, ergo præter æquivocum & univocum nullum datur medium.

Probatur Conclusio etiam ratione: Quia inter prædicata contradictoria non datur medium, sed prædicari de pluribus secundum eandem rationem, & non prædicari de pluribus, secundum eandem rationem sunt prædicata contradictoria, ergo non potest dari medium; subsumo, sed univoca prædicantur secundum eandem rationem, & æquivoca non prædicantur secundum eandem, ergo inter illa non potest dari medium.

Probatur Conclusio secundò.

Si darentur analogæ media inter univoca & æquivoca, maxime formaliter accepta, sed hæc non dantur, ergo: probatur minor: Quia vel illa ratio prædicatur univocè, vel æquivocè de pluribus: si univocè, ergo ad illa reducetur si æquivocè, ergo reducenda erit ad æquivoca,

ergo non erit ratio aliqua media. Confirmatur. Quia non est major ratio de analogis formaliter, quam materialiter sumptis, ergo.

Opponitur: Authoritas Scoti supra, ubi videtur expressè afferere analogæ mediare inter æquivoca & univoca, ergo. Conclusio est contra Doctorem. R. Scotum ibi aliud non intendere quam quod unitas analogæ sit compatibilis cum unitate univocationis, quod est idem, ac dicere quod aliqua æquivoca ita sint talia, in tam imperfecto gradu, ut non implicet ipsis stare eum univocis similiter minus rigorose acceptis. Vel dic eum locutum fuisse cum communiori & ex mente Aristotelis; Quod si autem replices Aristotelem supra admisisse analogæ media, ergo: tunc R. negando quod ullo modo absolute tenuerit hoc, nam postquam loco citato egisset de illis subdit. *sed hæc quomodo docent, dicere quis velit nihil refert, ego volo dicere quod non dentur, ergo secundum Aristotelem nihil refert.*

QUÆSTIO III.

De duabus Divisionibus & Regulis Ante-Prædicamentibus.

Ad cognoscendum ea quæ in prædicamento sunt collocabilia, Aristoteles post traditas definitiones Æquivocorum & Univocorum duas divisiones rerum posuit, & duas regulas in prædicatione ordinata observatū necessarias, quas etiam cum Authoribus communiter expediam breviter.

Itaque Divisio prima est,

Eorum quæ dicuntur alia cum complexione, alia sine complexione dicuntur, Quæ divisio indicat ea quæ in prædicamento sunt collocabilia, an videlicet complexa, an verò incomplexa, scilicet concomplexa, unde hæc definitio principaliter est rerum, seu conceptuum objectivorum, & minus principaliter vocum quatenus res per eas significantur, ita ut sensus divisionis sit, rerum alia significantur conceptibus complexis, ut homo pugnat, leo currit, alia quæ significantur conceptibus incomplexis, ut homo, leo, nam complexio, & incomplexio primò convenit conceptibus, & secundario vocibus.

Secunda Divisio est, Eorum quæ

sunt hæc. Eorum quæ sunt (id est in rerum natura) alia de subiecto (id est parte subiectiva) quidem dicuntur, id est essentialiter prædicantur, in nullo verò proprio subiecto sunt, id est, in nullo accidentaliter inhaerent, ut homo, qui essentialiter prædicatur de Petro & Paulo, in nullo tamen subiecto est inhaerens, & huiusmodi sunt omnes substantiæ secundæ universales. Alia verò in subiecto sunt, id est in subiecto accidentaliter inhaerent, de nullo tamen subiecto dicuntur, id est essentialiter prædicantur, ut albedo quæ quidem inhaeret parieti, non tamen essentialiter prædicatur de pariete, aut ullo alio & huiusmodi sunt omnia accidentia singularia. Alia de subiecto dicuntur, & etiam in subiecto sunt: ut color qui inhaeret parieti & prædicatur de parietis albedine essentialiter, & huiusmodi sunt omnia accidentia universalia; Alia deniq; nec in subiecto sunt, nec de subiecto

subiecto nullo predicatur, id est, quæ nec ullo subiecto accidentaliter inhaerent, neq; de ullo inferiori essentialiter predicantur. Petrus, Paulus, & huiusmodi sunt omnes substantiæ primæ, seu omnia individua substantiæ. Ex his duabus divisionibus sequentes duæ deducuntur regulæ, quas tradit Aristoteles cap. 3.

Prima Regula est: Cum quidpiam de quopiam predicatur (nempe essentialiter) ut de subiecto eas, quæ de predicato dicuntur, dicantur etiam de subiecto, sic quia homo predicatur de Petro, & de homine predicatur animal, etiam animal predicari potest de Petro. Valet hæc regula ad cognoscendum ordinem eorum, quæ ponuntur in predicamento: nam quæ in recta linea ponuntur debent esse essentialiter subordinata, ita ut superiora in inferioribus includantur & de illis quidditative predicentur. Unde hæc valet tantum pro predicatis essentialibus.

Secunda Regula est, Pro iis quæ in predicamento ponuntur non quidem in linea recta ut prior, sed in linea transversa & laterali ita ut in predicamento progrediendo possimus generibus differentias constituendi & divisivas assignare. Est autem hæc, *diversorum generum, & non subalternatum posteriorum diverse sunt specie differentia: si verò subalternatum ponantur, eadem differentias habere possunt.* Pro cuius regulæ intelligentia notandum, tribus modis aliqua genera dici diversa; primò & propriissime illa genera dicuntur diversa, quæ collocantur in diversis predicamentis ut animal & scientia, quod exemplum ipse etiam attulit Aristoteles, & hæc simpliciter non sunt subordinata: secundò dicuntur diversa, quæ sunt eiusdem predicamenti unum tamen non continentur sub altero, sed ambo sub tertio: ut animal & planta continentur sub vivente, & huiusmodi genera possunt dici subalternata, non quidem inter se, sed sub tertio. Tertio possunt dici genera diversa quando in eodem predicamento collocantur, ita tamen ut unum sub alio ponatur, ut animal & vivens. Quo notato difficultas est circa hanc regulam qualiter genera non subalternatum posita diversas specie differentias habent, quod breviter expediam unde.

Dico I. Genera primò modò diversa nullam habent differentiam communem. Hæc est apud Maltrium communis cum Philosopho & Probatur: Quia non possunt in alia differentia communi convenire, nisi quæ esset divisiva aut constitutiva generis superioris, sed in nulla tali conveniunt excepto ente, quod non impedit quominus dicantur primo diversa, vel in nulla differentia communi convenientia, nam licet sic videantur convenire in aliqua differentia communi transcendentali, videlicet limitatiõnis, vel finitatis, Philosophus tamen loquitur de differentia communi prædicamentali.

Dico 2. Genera secundò modò diversa necessario conveniunt in aliqua differentia communi generis, nempe in illa, quæ est constitutiva illius tertii, cui subalternantur. Patet hæc Conclusio ex prima Regula, Quia quod convenit superiori per se primò, convenit etiam inferioribus, verbi gratiæ animalis & plantæ quæ ponuntur sub vivente.

F. Amandi Hermann Logica.

Et per hoc patet etiam de generibus tertio modò diversis, nam quidquid convenit viventi, convenit etiam animali propter rationem assignatam, quod etiam valet de differentia divisiva illius generis, ubi talis reperitur, quod videlicet etiam conveniat generibus diversis subalternatis illi tertio. Dixi ubi talis reperitur, quia dantur genera aliqua diversa quæ subalternantur alicui tertio generi, ut verbi gratiæ substantia corporalis & spiritualis subalternantur substantiæ, non conveniunt tamen in aliqua differentia communi divisiva substantiæ, quia nulla datur differentia divisiva eius.

Dico 3. Nulla differentia divisiva unius, potest esse divisiva alterius generis. Ita Doct. q. 10. Prædica: prout ipsum Maltrius cit. disp. 6. Log. q. 4. Probatur, Quia si una differentia divisiva unius generis, esset divisiva alterius generis sequeretur idem esse in diversis generibus subalternatis, sed hoc implicat, ergo: probatur sequela: Quorum differentia est una, unam habent essentiam: unitas etenim non potest convenire, nisi ab aliqua differentia eadem sicut diversitas à diversa: probatur etiam minor; Quia implicat genera disparata etiam eiusdem prædicamenti eandem habere essentiam, ut patet de animalis & planta.

VII. Differentia diversorum non est divisiva alterius.

QUÆSTIO IV.

De Numero Prædicamentorum.

Antequam ad ipsam quæstionem propositam resolvam, Præmittendum est breviter ipsiusmet prædicamenti in se examen, quod ordinariè describitur series, seu coordinatio rerum, seu graduum secundum subiectionem & predicabilitatem sub aliquo supremo genere subordinatarum; quæ descriptio quidem ab omnibus recipitur, verum tamen non caret omni difficultate: nam dantur maximè in communi sententia multa prædicamenta quæ non habent sic suprema genera, ut etiam genera sub se habent subalternata: ut patet de actione, passione, &c. nec etiam prædicamenta ab Aristotele ita sunt suprema, quin supra se habent adhuc aliud genus magis latè patens, ens utiq; supereminet tam substantiam quàm accidens, quare dicendum est quod illa particula sub aliquo supremo genere non est sic intelligenda (stando in communi sententia, in cuius favorem hoc limito) quasi necessario deberet sub se habere genera subalternata; sed intelligitur si aliquando sunt, quia ut notat Scotus 1. d. 8. q. 3. non est de ratione & essentia prædicamenti ut habeat sub se similia genera; nec etiam intelligenda est quasi illud genus ita deberet esse supremum, ut nullum omnino supra se aliud genus, sed quod nullum habeat supra se superius ex illis rebus, quæ ad illud prædicamentum spectare dicuntur, verbi gratiæ non propterea præcisè substantia finita dicitur supremum genus prædicamenti substantiæ, quia supra se aliud genus non habet, sed quia nullum aliud genus habet supra se quod esset de prædicamento substantiæ, nec Quantitas & qualitas dicuntur genera suprema, quia non habent aliud Genus supra se, sed quia non habent aliud supra se, quod esset de quantitate & qualitate,

I. Describitur prædicamentum.

III.

IV.

V.

VI.

litate quia habent supra se accidens absolutum; similiter reliqua habent supra se genus accidens respectivum, non tamen propterea non sunt prædicamenta, quia nullum genus habent supra se quod spectaret ad prædicamentum quodcunq; particulare; Quod si dicas accidens respectivum esse genus supra accidens, & prædicamentum ad aliquid, quia ad hoc proprie spectat, nihil dicitur, quia Prædicamentum ad aliquid non est quodcunq; accidens respectivum, sed illud quod intrinsecè advenit, unde accidens varie primà sui divisione dividitur in absolutum & respectivum, respectivum iterum in intrinsecus & extrinsecus adveniens, hoc posterius tandem in illas sex ultimas classes. Hoc præmissis Circa titulum questionis Variæ & multiplices tum Antiquorum, tum Recentiorum fuere sententiæ, nam Plato unicum tantum admisit prædicamentum scilicet ens: Xenocrates & Andronicus duo, substantiam & accidens; Alii posuerunt tria substantiam, scilicet & accidens absolutum & respectivum, alii quatuor substantiam, quantitatem, realitatem, & relationem, Ita Pavesius, Ammonius &c. & sic ulterius usq; ad Denarium numerum, sicut tenent ordinariè omnes Peripatetici. Econtra verò nonnulli in tantum numerum auxerunt & planè duplicaverunt: nam Pithagorici viginti posuerunt, Ego in hac materia indifferentem me geram, & sicut de numero universalium resolvi, hinc & illinc sic quod; faciam in numero Prædicamentorum unde.

Varie sententia circa numerum prædicamentorum

II.

Plura admitti possunt, quam decem.

Dico I. Stando præcisè in rationibus plura admitti possunt prædicamenta quam decem. Hæc licet apud Authores passim quos legi in terminis non proponatur, in re videtur esse communis & omnium illorum, qui de sufficientia in ratione assignanda, pro illis decem dubitant.

Probatur Conclusio primò.

Secundùm Aristotelem actio & passio constituunt duo prædicamenta, ergò possunt etiam constituere duo ubi actuum & passivum ubi, probatur consequentia, quia omnis ratio que probat dari illa distincta membra, probat etiam ubi actuum & ubi passivum posse constituere duo prædicamenta distincta, quo supposito erunt decem & unum supra, similiter, deberent assignari duo prædicamenta pro Quando, nam tempus, mensura & homo mensuratur, item pro habitu, nam vestis vestit & homo vestitur, & sic jam erunt tredecim.

Probatur Conclusio secundò.

Quia sicut accidens dividitur in novem prædicamenta, sic poterit etiam dividi substantia imò ob perfectionem majorem debet, ergò: probatur ant. Quia eadem ratione quâ accidens impenetrabile constituunt duo prædicamenta, sic poterunt constituere duo substantia corporea & incorporea; item substantia corporea corruptibilis & incorruptibilis, ergò & quia plus differunt substantia spiritualis & corporalis, quàm quantitas & qualitas, similiter corruptibilis & incorruptibilis, ergò debent & poterunt constitui plura prædicamenta quàm decem.

Probatur Conclusio tertio.

Quantitas virtutis est tam verè quantitas, sicut

est quantitas molis, sed quantitas virtutis non continetur in quantitate molis, nec in ullo alio prædicamento, ergò debet constitui aliud particulare.

Probatur Conclusio quarto.

Positivè enervando rationem primariam divisionis. Hæc decem prædicamenta non continent omnes res defacto existentes, ergò non est divisio adæquata: probatur ant. Quia Christus Dominus non est ponibilis in aliquo prædicamento ex illis decem Aristotelis, ergò non ponuntur omnia in illis consequenter divisio non est adæquata: probatur ant. Quia si poneretur in aliquo prædicamento, maximè in prædicamento substantiæ, sed in prædicamento substantiæ poni non potest, ergò: probatur mi. Quia non potest poni ut substantia secunda, nec ut prima, ergò, probatur quòd non ut secunda, quia Christus non est substantia communis, nec etiam ut substantia prima, quia destructo Christo nulla substantia destruitur necessariò, sed sola unio hypostatica: naturæ humanæ ad verbum Divinum manente utroq; extremo, ergò non potest poni in prædicamento substantiæ, sed pro Christo Domino benedicto assignari deberet etiam particulare prædicamentum, quia solus DEUS secundùm se ab Aristotele à prædicamento excluditur, imò pro DEO super omnia benedicto potest poni aliquod particulare prædicamentum, sicut etiam pro entibus rationis negativis & privativis, ergò stando rationi præcisè plura poterunt poni prædicamenta, quàm decem.

Dico 2. Stando præcisè rationibus etiam liberè admitti possunt pauciora prædicamenta quam decem maxime si genus supremum sumatur non pro illo quòd nullum aliud habet super se, sed pro aliquo supremo secundùm quid & in aliquo certo ordine. Videtur esse eorundem Authorum qui supra &c. licet non æqualiter ab omnibus teneatur man.

Probatur Conclusio primò.

Quia quemadmodum omnis substantiarum diversitas ponitur in uno prædicamento substantiæ, ita omnis accidentium diversitas poni potest in prædicamento uno, quo factò non erunt nisi duo prædicamenta, ergò stando rationi bene possunt admitti aliqua prædicamenta pauciora quam decem, probatur ant. Quia ens finitum in sua latitudine primà sui divisione dividitur in substantiam & accidens, ergò bene possunt ista duo poni pro duobus prædicamentis, quia etiam tunc servabuntur exactè requisitæ regulæ ad bonam aliquam divisionem, quia tunc observabitur quòd fiat divisio in proximiora membra sitq; bimembris &c. ergò.

Probatur Conclusio secundò.

Quia quemadmodum accidens ut sic univocè dicitur de omnibus accidentibus tam absolutis quàm respectivis, ita accidens absolutum dicitur univocè de omnibus absolutis & respectivis de omnibus respectivis dici poterit univocè, & sic tantum tria erunt prædicamenta, ergò.

Probatur Conclusio tertio.

Accidens respectivum intrinsecus adveniens unum constituit modo prædicamentum, ergò etiam accidens extrinsecus adveniens consti-

III. Etiam potest assignari pauciora

tuere poterit unum, & sic erunt tantum quatuor, ergo: probatur ant. Quia eandem unitatem & communitatem habet accidens extrinsecus adveniens respectu suorum inferiorum, quam habet accidens intrinsecus adveniens, sed hoc constituit tantum unum prædicamentum, ergo & illud non constituit nisi unum adeoq; sequetur tunc tantum futura quatuor prædicamenta.

IV. **DICO 3.** Si ens sumatur in rigore prout est ille gradus supremus generalissimus, qui non habet alium supra se, qui habere rationem generis, tunc unum potest statui prædicamentum. Hæc videtur esse de mente Scoti l. d. 8. q. 3. N. ubi non observatur ens finitum genus supremum ad decem genera prædicamentorum. Probatur breviter, quia sicuti omnes substantiæ definitio ponuntur sub uno prædicamento substantiæ, ita omnes substantiæ & omnia accidentia simul possunt poni sub uno ente, & sic tunc non erit nisi unum prædicamentum, ergo: probatur ant. quia nihil impedit quo minus ens finitum sit genus supremum ad omnia entia finita, ergo:

Dices. Ens non est univocum, sed analogum, adeoq; perfectè genus esse non potest. Verumtamen hoc nihil est dicere, quia ut supra dixi, bene stat analogia cum univocatione, & ens potest dicere conceptum à differentiis præcisum.

V. **DICO 4.** In sistendo Authoritati adæquatè assignantur decem prædicamenta, idq; ad bonam intelligentiam in Scholis desacto necessario sit.

III. **Prima pars Conclusionis est** communissima; Et Patet, quia non modo Aristoteles pluribus in locis asserit decem esse Categorias, verum etiam illas expressè specificat, cap. 4. de præd. Eorum quæ secundum nullam complexionem dicuntur unumquodq; aut substantiam significat, aut quantum, aut quale, aut ad aliquid, aut ubi, aut quando, aut situm, esse aut habere, aut agere, aut pati. Similiter eas enumerat D. Augustinus in Categ. cap. 8. Eorum quæ nullâ copulatione sui dicuntur, quodq; singulari dictum fuerit aut usum significat, aut quantitatem, aut qualitatem, aut ad aliquid, aut jacere, aut facere, aut pati, aut ubi, aut quando, aut habere, Et licet harum Categoriarum primus inventor fuerit Architas Tarentinus, Aristotele tamen approbante & solidè defendente suam esse fecit, ut proinde ex ejusdem approbatione omne robur in Scholis acceperit, ut quodammodo nefas sit refragari, ita ut Suarez numerum prædicamentorum vocet dogma philosophicum.

VI. **Probatur Conclusionis eadem** pars ratione, Illa est bona & adæquata divisio, quando divisum adæquatur omnibus membris dividendis inter se distinctis, sed talis est hæc divisio, ergo est bona & adæquata. ma. est certa, probatur minor ex supposito, quod divisum sit ens in sua tota latitudine finitum; Quia quodlibet prædicamentum est diversæ rationis à quolibet & nullum est ens finitum quod non spectet ad aliquod existis decem, ergo divisio est adæquata; probatur ant. quoad secundam partem, de qua sola in præsentis est questio;

quia prima probabitur in questione sequenti. Quia omne ens reale finitum aut est substantia, aut accidens; si substantia, constituet primum prædicamentum; si accidens, aut est absolutum, aut est respectivum; si absolutum, aut est principium formale impenetrabilitatis & est *quantitas*, aut est penetrabile ex se, & est *qualitas*; si est respectivum, aut est intrinsecus adveniens, & constituet prædicamentum *ad aliquid*: aut extrinsecus adveniens; & est id quod requiritur ad communicandum esse formaliter, tanquam determinatio actualis, aut id quod non sic requiritur: si primum, vel est determinatio activa & est *actio*, vel est passiva & est *passio*; si respectus extrinsecus adveniens, qui non sit talis determinatio, vel requiritur ad aliquid ponendum in loco formaliter & est *ubi*, vel in tempore & est *quando*, vel est dispositio partium rei corporeæ & est *situs*: vel ordo rei ad habitum, vel vestitum, & est *habere*, sed nullum ens reale finitum assignari potest quod non sit aliquod horum, vel reducatur ad unum existis, ergo est divisio bona & adæquata.

Probatur 2. pars Conclusionis.

Quia si non observaretur hic numerus denarius, in Scholis frequentè non intelligeremus oppugnantes, quia quilibet arguere deberet ex suppositione illius sententiæ quæ ponit decem prædicamenta, adeoq; frequentè difficultates aliæ examinandæ terminarentur in questione de divisione & numero prædicamentorum, ergo necessario retinendus est hic numerus denarius ad bonam in Scholis inter pro, & oppugnantes intelligentiam.

Contra hanc Conclusionem

VII. militat omnia argumenta stipendiaria prioribus adducta, quæ tamen non expugnant, nam aliud non probant quàm quod plura, vel pauciora prædicamenta statui potuissent, nec id in conclusione nostra negamus, sed solum asserimus quod stando authoritati bene & adæquate & nunc ad bonam in Scholis intelligentiam necessario assignentur decem, unde non agimus de eo quod fieri potuisset, sed quid bene factum sit. Quare claritatis gratiâ breviter aliquid respondeo, quasi ad singula in particulari, unde ad primam probationem primæ conclusionis. & negando consequentiam & paritatem, disparitas est quia actio & passio veram realèmq; agendi & patiendi rationem habent, non tamen ubi activum, & passivum: nam licet grammaticaliter circumscriptio activa quæ fundatur in loco circumscribente significetur per verbum activum, non est tamen vera actio, & idem dicendum est de ubi passivis quod veram passionem non significat, ac omnibus aliis prædicamentis posterioribus, Et ratio ulterior est, quia ubi activum est ipse locus locans, locus autem est quantitas recipiens locatum, nulla autem quantitas est activa efficientè, sed solum quasi formaliter, Quod si dicas hanc solutionem nondum esse adæquatam, quia ex ratione actionis debeant admitti plura prædicamenta, quia sicuti propter causæ efficientis & materialis datur actio & passio, ita etiam debet assignari prædicamentum propter actionem finalis & formalis; tuac Respondeo id quidem verum esse,

VII.

VIII.

Solvuntur argumenta superiora.

esse, quod debeant aliqua prædicamenta assignari eis, sed nego quod debeant esse distincta ab illis decem, actio enim cause finalis simpliciter ad actionem reducitur, formalis verò reducitur ad passionem, quia quando subiectum informatur verè patitur & totum constitutum quodammodo patitur & constituitur passivè, quamvis dici absolute non posset esse verè, propriè & rigorosè passionem, sed minus propriè. Ad secundum argumentum *g.* Hic non attendi majorem, vel minorem perfectionem entitativam, quia sic dubio absq; est quod pro substantia deberent assignari plura prædicamenta quàm unum, quia certissimum est eam esse multo perfectiorem, quàm sit accidens, sed attenditur multiplicitas & diversitas in essendi quæ multoties in accidente variatur, & quia accidentia etiam sunt plura quàm substantia, & quia accidentia sunt magis obvia sensibus, quæ rationes moverunt Aristotelem & Authores passim, ut plura prædicamenta ponerent accidentium quàm Substantiæ. Ad tertium argumentum dico, quantitatem molis reduci ad substantiam, vel ad qualitatem. Ad quartum assero sermonem esse apud nos de prædicamentis naturalis ordinis non verò ordinis supernaturalis, unde Salvatorem nostrum Jesum Christum simpliciter excludimus à prædicamento sicut etiam ipsum DEUM benedictum secundum se de quo plura infra. Et per hæc patet quomodo respondendum sit ad alia argumenta secundæ & tertie conclusionis; Contra quas conclusiones universaliter.

IX.

Solvitur auctoritas Aristotelis.

Opponitur: Auctoritas Aristotelis 10. Met. 12. & 5. Met. 12. dicit: *illa decem prædicamenta esse primo diversa*: id est, in nulla realitate generica convenientia, ergò poterunt pauciora poni, quia alioquin deberet mediare aliqua ratio generica. Similiter 12. Met. t. 19. & 28. dicit *principia rerum id est naturas prædicamentorum non esse eadem, sed diversa, & si dicuntur eadem hoc non fieri nisi analogice*. Post. 108. dicit *unam propositionem in qua unum generalissimum negatur de alio esse immediatam, ut hæc substantia non est quantitas, quia non datur prædicatum superius quod de uno dicatur & non dicatur de alio*, Et 8. Met. l. 16. *ens cum dividitur in decem genera non esse genui ideoq; non esse ponendum in definitionibus eorum quæ ex genere & differentia constant*. Sed *g.* ad 1. Auctoritatè Philosophum per eam non velle quasi in nulla realitate generica deberent, vel possent convenire, sed ea esse ita diversa, ut non modo specie differant, sed & genere, quia nihil unius prædicamenti continetur sub altero. Ad secundam dico eam loqui de principiis rerum, id est materia, forma, & privatione, quæ non nisi analogicè sunt eadem: Ad tertiam Respondeo distinctionem vocat illam propositionem immediatam, si omnia illa decem prædicamenta sumantur veluti immediatè substantia enti finito concedo; si verò sumantur subordinatè pro ut ens primo descendit in substantiam, & accidens, & accidens in absolutum & respectivum, nego ant. & consequentiam corde deducendam, Quia tunc posset per hoc probari quod substantia non sit accidens quemadmodum probaretur quod non sit substantia. Quartam similiter distinguo, Ens

non est genus, si transcendentaliter sumatur veluti propria passio concedo, si sumatur prout dividitur in illa decem membra, nego ant. & consequentiam; imò cum Doctore respondere potest eum ibi non resolutivè, sed disputativè loqui.

Arguitur Etiam ex ratione Divisionis in decem prædicamenta est realissima à parte rei, ergò non est liberum intellectui, vel voluntati facere plura, vel pauciora, patet ant. quia revera non fit per operationem & fictionem intellectus, vel alterius potentie probatur consequentia, quia nec intellectus, nec voluntas possunt aliquid reale extra se producere, ergò nec realem coordinationem rerum mutare, & consequenter non erit liberum eis facere plura, vel pauciora prædicamenta, sed *g.* dist. est realissima quoad subordinationem graduum inclusorum divisi in membris dividendis, & quoad entitatem quomodocunque consideratam concedo ant. quoad enumerationem & assignationem plurium graduum medianium & intercedentium, & quoad eorumdem restrictionem, nego ant. & similiter distinguo consequens, & nego consequentiam. Itaq; licet illæ series, seu rerum coordinationes sint veræ & a parte rei, adhuc tamen liberum est ut intellectus enumerare plures, vel enumerare pauciores possit, quia per hoc non variantur & mutantur entitates, sed ex pluribus gradibus inclusis aliqui recensentur, non recensitis aliis, quod in Moralibus, vel Civilibus facile declaratur: nam Imperator, vel Rex Catholicus in pluribus suis regnis habet Legiones militum ad defensionem Patriæ cujuslibet, potest tamen omnes legiones dicere unum exercitum, vel plures, & quamvis qualibet legio supremum haberet caput adhuc Generalissimum ipsis sufficere & præponere potest, quam singuli respiciant.

Instatur: Unum & multa sibi opponuntur, sed si plura sunt, ergò ad minus non poterit dici quod tantum unum sit. *g.* dist. ant. si eodem modo & sub eodem respectu sumantur, concedo ant. si diversimodè diversiq; respectu accipiantur nego ant. & consequentiam. Itaq; præterquam quod supra docui unitatem non esse ita unam, quin sub alia ratione possit dividi in multa, scilicet unitas generica in multas species, unitas, specifica in multa individua etiam in ipsa conclusione; tertia limitavi rigorem per hoc quod addiderim si genus rigorosè sumatur, non verò si sumatur minus rigorosè.

QUÆSTIO V.

Quomodo prædicamenta inter se distinguantur?

Quæstio hæc non procedit de prædicamentis illis quæ ad libitum sibi quislibet stando & insitendo rationi fabricare & coordinare possit, quia sic non esset dubium, quin diversa prædicamenta sibi identificari possint, ita ut pro nullo modo realiter distinguantur: quia si pro omnibus proprietatibus passionibus & differentis specialia collocarentur, non esset dubium quod realiter identificarentur rebus quarum sunt proprietates & passionis; Est ergò sermo

Sermo de praedicamentis Aristotelicis prout communiter in Scholis circumferuntur, & de iis prout primae sunt intentionis, non vero prout secundae intentionibus; Circa quam materiam duplex est sententia, prima est Thomistarum asserentium ea non distingui distinctione ex natura rei, sed solum aliqua distinctione rationis ratiocinata; Thomistas sequuntur Vasquez, Suarez, Toletus, Hurtadus, Averis &c. Secunda est Scotistarum post Doctorem 2. d. 3. q. 4. D. quos sequuntur Nyphus, Paulus, Venetus, Cajetanus, Cum qua sententia ad quaestionem resolutive.

prietatis. Sed contra; Ideo proprietates, passiones & differentiae debent reduci ad illud praedicamentum cuius sunt, quia ipsi realiter identificantur, sed si non distinguerentur ab ipsis invicem, realiter sibi invicem identificarentur, ergo deberent etiam ad idem praedicamentum reduci, propter omnimodam rationis paritatem; ergo nullae duae res realiter identificatae ponuntur in diversis praedicamentis.

Opponitur: Autoritas Scoti 2. d. 1.

q. 5. Ubi concedere videtur posse negari res diversorum praedicamentorum distingui realiter, & sufficere distinctionem formalem, ergo ex mente Scoti non distinguuntur realiter. R. negando consequentiam, quia ibi Scotus non locutus est assertive, sed solummodo in responsione ad argumentum, quia videbatur sufficere pro solutione illius argumenti, quia si praedicamenta formaliter distinguuntur, relatio creaturae ad DEUM cum sit formaliter separabilis a creatura, poterit poni in alio praedicamento, unde aliam ibi dat resolutionem adhuc; Unde hoc potius adfert ex mente aliorum.

IV.

Solvitur auctoritas Scoti.

Instatur. Scotus citatus q. 1. non ex mente aliorum, sed assertive dicit figuram spectare ad quantitatem, quatenus est superficies terminata lineis, quatenus vero dicit ipsamet terminationem linearum, spectare ad praedicamentum qualitatis, ergo non solvitur argumentum ex autoritate. R. negando consequentiam. Quia Scotus non dicit unam eandem rem quantumcunque consideretur diversimode spectare diversa praedicamenta, sed docet figuram esse nomen aequivocum & significare duo distinctae rationis, primo enim significat superficiem terminatam lineis, & sic sumptam spectare ad praedicamentum quantitatis: secundo dicit ipsam terminationem quae distinguitur realiter & a lineis terminantibus, & a superficie terminata. & sic ipsam spectare ad praedicamentum qualitatis, quod nihil est contra nos, imo etsi aperte hoc Scotus assereret, conclusio nostra non rueret, quia tantum dicimus id probabile esse quod realiter distinguantur, per hoc enim non nego probabiliter quoque posse sustineri non distingui realiter. Sed

Scotus dicit figuram esse nomen aequivocum.

Urgetur. Habitus est una eademque res

significans vestem, vel tunicam aptam ad corpus cooperiendum, sed hic spectat ad duplex praedicamentum scilicet substantiae & habitus, ergo una eademque res non in sensu aequivoco spectat ad diversa praedicamenta, probatur minor, quia certum est, quod in quantum est substantia spectet ad praedicamentum substantiae, & in quantum refertur ad vestitum ad habitum, ergo. R. distinguendo mi. habitus spectat ad duplex praedicamentum essentialiter nego mi. accidentaliter & denominative concedo mi. quia res essentialiter unius praedicamenti, accidentaliter denominatur alterius: sic non modo habitus ad substantiam & habitum spectat, sed etiam Petrus essentialiter spectat ad praedicamentum substantiae, accidentaliter & denominative ad praedicamentum ad aliquid, in quantum Pater, quae ratio paternitatis est accidens adveniens ipsi, & ab ipso separabile, sic habitus spectat etiam ad ultimum praedicamentum.

Habitus spectat ad duplex praedicamentum accidentaliter.

Dico. Probabile est decem praedicamenta Aristotelica, prout per Scholas vagantur, realiter inter se distinguantur: haec est ad mentem sententiae posterioris.

Probatur Conclusio primo.

Res quae sunt ejusdem praedicamenti distinguuntur realiter, ergo etiam res diversorum praedicamentorum ant. patet, nam substantia spiritualis & corporea sunt ejusdem praedicamenti & tamen certum est substantiam spirituales & corporales distingui realiter, ergo: probatur etiam consequentia. Res diversorum praedicamentorum plus differunt quam res ejusdem praedicamenti, sed res ejusdem praedicamenti distinguuntur realiter, ergo etiam & multo magis res diversorum praedicamentorum, probatur ma. quia res diversorum praedicamentorum sunt genera primo diversa, id est in nulla realitate generica convenientia, sed quae non sunt sic convenientia necessario distinguuntur, ergo; probatur mi. quia nullam possunt habere differentiam communem, ergo.

Probatur Conclusio secundo.

Substantia essentialiter distinguitur ab accidente, sed primum praedicamentum est substantia, secundum, tertium &c. usque ad decimum sunt accidentia, ergo etiam ab illis distinguitur: sublimo, sed eadem ratione differunt etiam secundum & tertium a quarto, & sequentibus: quia omne absolutum realiter distinguitur ab omni respectivo quod est simpliciter tale, ergo distinguuntur omnia realiter; Probatur subsumptum, Ideo substantia distinguitur ab accidentibus, etiam non potest identificari, quia illa est ens per se, accidens ens in alio, sed accidens absolutum ens ens ad se, accidens vero respectivum ens ad aliud, ergo etiam distinguuntur.

Probatur Conclusio tertio.

Si aliqua duo entia realiter identificata possent poni in diversis praedicamentis, ut de substantia, & quantitate docent Adversarii, de fundamento & relatione (de quibus infra) non esset ratio quare proprietates & differentiae rerum non ponerentur directae in aliquo praedicamento, quod tamen adversarii non fatentur, sed hoc est absurdum, ergo, nullae duae entitates sibi identificatae ponuntur in diversis praedicamentis, consequenter sequitur quod omnia erunt realiter distincta.

Dices, Magnam esse diversitatem de proprietatibus & differentis, & de ipsis praedicamentis: quia proprietates & passiones debent reduci ad illud praedicamentum, cuius sunt pro-

X. Certe dicitur...

II. Probatur...

III.

I. Probatur...

in quantum est fundamentum relationis habitus.

V.
Relationes
mobilitatis
&c. reducuntur ad
substantiam

Arguitur: Ex ratione. Relatio dependentiæ creaturæ ad DEUM veluti ad creatorem. Item relationes mobilitatis, risibilitatis, & omnes aliæ aptitudinales spectant ad prædicamentum relationis, sed istæ nõ sunt realiter distinctæ, sed potius realiter identificatæ, ergò omnia decem prædicamenta non sunt inter se realiter distincta, & negando ma. Propter illam universalem regulam, quòd *quidquid realiter identificatur alicui, debet reduci ad prædicamentum illius rei cui realiter identificatur*, sic omnes relationes reales identificatæ substantiæ reducuntur ad prædicamentum substantiæ, non quidem formaliter & directè, sed reductivè & propter identitatem,

Tales sunt
etiam omnes
transcendentiales.

Instatur: Omnes relationes intrinsecus advenientes spectant ad prædicamentum ad aliquid, sed enumeratæ relationes sunt omnes intrinsecus advenientes, ergò spectant ad quartum prædicamentum, patet ma, quia sicut omnes quantitates, vel omnes qualitates reducuntur ad quantitatem & qualitatem, ita etiam relationes reducuntur ad relationem; probatur mi. quia illæ sunt relationes intrinsecus advenientes quæ positæ extremis necessariò resultant, sed enumeratæ relationes positæ extremis necessariò resultant, ergò: & diff. ma. Relationes intrinsecus advenientes prædicamentales concedo ma. transcendentales nego ma. similiter distinguo mi. sunt relationes prædicamentales nego mi. transcendentales concedo mi. & nego consequentiam. Itaq; quidem verum est quòd omnes relationes intrinsecus advenientes spectent ad prædicamentum ad aliquid, non verò transcendentales, quæ tales vocantur: quia suis subjectis identificantur, ut licet necessariò sequantur, non sequantur tamen distinctæ, sed realiter identificatæ.

Urgetur. Ideò relationes similitudinis ponuntur in prædicamento ad aliquid, quia sunt intrinsecus advenientes, ergò etiam istæ poni debent in illo, Probatur consequentia, quia non est ratio, quare potius relationes similitudinis in quarto collocarentur prædicamento & non etiam relationes dependentiæ mobilitatis & omnium aliarum aptitudinalium, ergò. & concedendo ant. & consequentiam negando, disparitas est, quia relatio similitudinis participat rationem accidentis, non sic verò participat relationes identificatæ, nam relatio similitudinis aptitudinem habet ad inherendum alteri, quam aptitudinem non habent allegatæ illæ alteræ, cum sint identificatæ substantiis quæ nullo modo alteri inherere possunt, unde si mavis poteris distinguere ant. Ideò de eo quia sunt accidentia concedo, ideò præcisè in quantum posito fundamento sequuntur nego ant. & consequentiam.

I.
Si alia prædicamenta
ponerentur
ab istis deberent etiam
esse alie conditiones.

QUÆSTIO VI.

Quenam conditiones requirantur ad Ens prædicamentale, seu ut aliquid ponatur in prædicamento?

Hæc quæstio quoque instituitur ex suppositione communis sententiæ ponentis de-

cem genera prædicamentorum, & de mente Aristotelis, nam hac seclusa, licet, sicut Aristotelis defacto & post ipsum communis requirit, ut illud quod ponitur in prædicamento sit ens finitum, ita non videtur quare ens non possit poni pro genere generalissimo, & sic sub eo tam DEUS benedictus, quam creatura poneretur, imò non video quare non possit simpliciter poni sub genere substantiæ, quæ primà sui divisione divideretur in Increatam & creatam sumendo genus & substantiam pro aliquo conceptu communi contrahibili per modos intrinsecos, ita quòd non requiratur ut contrahatur per differentias aliquas veras: secundò quòd requirit debere esse ens reale per se completum & etiam voluntarie & gratuitò afferitur ab Aristotele, cum non implicet ponere aliquam coordinationem rerum per accidens, incompletarum, negationum privationum & entium rationis; Verùm tamen, quia dixi propter bonam in Scholis correspondentiam non esse à communi divisione; quæ jam rationem axiomatis Philosophici habet recedendum, ideò etiam eas conditiones quas Aristoteles requirit ad coordinationem in prædicamento hic examinabo. Unde pro clariori intelligentia dicendorum.

Notandum primò. Poni rem aliquam in prædicamento nil aliud esse, quam posse habere rationem subjecti in illa serie & coordinatione rerum, quæ prædicamentum appellatur, seu in illo ordine deducto à supremo genere per species intermedias, usque ad ultimum individuum. Tripliciter autem potest aliqua res poni in prædicamento, directè scilicet, indirectè & reductivè; directè ea ponuntur, quando genus supremum in linea recta prædicari potest de iis in quid veluti de genere sub alterno, specie & individuo; indirectè, seu collateraliter ponuntur illa, per quæ naturæ genericæ dividuntur & species constituuntur, & sunt omnes differentiæ essentialis: Reductivè denique ea poni dicantur quæ neutro modo directò collocantur, pertinent tamen aliquomodo ad illa quæ sic ponuntur, vel ut partes integrantes, ut manus, caput, pedes &c. vel ut partes Physicæ essentialis, ut materia, forma respectu compositi Physici, vel ut passionis & proprietatis, vel ut rerum termini, ut puncta respectu linearum, vel ut negationes & alia huiusmodi.

Notandum secundò. Illa dici entia completa Physicæ, quæ, vel non concurrunt, vel non sunt nata concurrere tanquam partes ad compositionem alicujus Physici, vel essentialis, vel integram, vel si nata sunt concurrere ad compositionem integram, adhuc tamen ita concurrunt ut habeant denominationem totius quòd constituunt, eandemq; essentialiam Metaphysicam: tunc adhuc debent conferri entia completa ut contingit in partibus homogeneis & similibus, verbi gratia aquæ, cujus partes separatæ habent eandem essentialiam quòd sint aqua &c. hoc verò non contingit in partibus heterogeneis, nam licet manus abscissa, imò corpus ab anima separatam videatur habere rationem totius, eam tamen non habet: nam imprimis dicit semper rationem partis, quia

II.
Explicat
quid sit
poni in
prædicamento.

III.
Quæ sit
entia completa.

teriã, ergò nec constat genere, consequenter si non habet genus non erit ens unum per se & nec sic in prædicamento collocabile, probatur ma. quia genus desumitur à materia, ergò nihil constat genere nisi quod constat materia. R. dist. ma. Nihil constat genere nisi quod constat materiã Physicã nego ma. materiã Metaphysicã concedo ma. Per materiã autem Metaphysicã intelligo gradum aliquem, vel formalitatem perfectibilem ab altera formalitate, quemadmodum materia perficitur à forma servatã utrobique; proportionem.

Urgetur: Angeli sunt actus puri, ergò non constant genere, quia genus semper est perfectibile R. dist. ant. sunt actus puri Metaphysicè, nego ant. Physicè concedo ant. & nego consequentiam. Per purum actum Physicum autem aliud non intelligo, quàm quòd non includat materiã per formam Physicã perfectibilem.

VII.
Corpus ut dicitur alteram partem compositi viventis non ponitur directe in prædicamento.

Arguitur 2. Contra particulam quòd debeat esse completum. Corpus est ens directe in prædicamento collocabile, sed corpus non est ens completum, ergò ut aliquid ponatur in prædicamento requiritur ut aliquid sit completum; probatur ma. quia corpus immediate continetur sub substantia, probatur etiam minor, quia illud ens dicitur incompletum, quod dicit ordinem, aptitudinem partis ad constituendum aliquid totum per se unum, sed corpus dicit ordinem ad animam, ergò non est quid completum. R. dist. ma. corpus est directe ponibile in prædicamento prout dicit alteram partem compositi substantialis viventis, nego ma. prout dicit totum aliquid potentiale, vel etiam totum integrale concedo ma. & distinguo similiter mi. non est ens completum prout consideratur veluti aliquid individuum quod dicit & habet rationem partis in ordine ad aliquid totum constituendum; concedo mi. prout dicit totum potentiale & rationem communem Metaphysicã nego mi. & consequentiam. Itaque expressè docet Scotus quod corpus in quantum est altera pars compositi, quod nõ ponatur directe in prædicamento in 4. d. I. q. 3. Hh. Verba ejus sunt sequentia. Est ideò universaliter in quolibet animato necesse est ponere illam formam, quã corpus est corpus aliam ab illa quã est animatum, non autem loquor de illa quã est corpus, hoc est individuum corporis, quod est genus: nam quocumque, individuum sua forma est tale individuum, vel taliter corpus, ut corpus est genus & habens corporalitatem, sed loquor de corpore, ut est altera pars compositi substantialis; per hoc enim non est individuum, nec species in genere corporis, nec in genere substantia, quod est superius, sed tantum per reductionem.

Instatur: Equus, vel homo mutilatus est verum corpus, quod directe ponitur in prædicamento, & non solum per reductionem, seu est corpus quod sub genere corporis & substantiæ continetur, sed equus & homo mutilatus non est aliquid completum, ergò adhuc potest aliquid incompletum directe poni in prædicamento, & non tantum per reductionem; ma. est certa: probatur mi. quia tam corpus quàm partes abscissæ, verbi gratia pedes, brachia &c. dicunt ordinem ad se invicem veluti partes ali-

quod totum nata construere, ergò. R. concedo ma. distinguendo mi. non est completus integraliter transeat, non est completus essentialiter nego mi. & consequentiam. Itaque non requiritur quòd semper sit completum integraliter, sed sufficit etiam quòd sit completum essentialiter, & ideò dixi in notabili secundo quod partes etiam possint poni in prædicamento, dummodo retineant denominationem totius, & hinc est quòd asseram tam partes homogeneas quàm heterogeneas, quæ denominationem totius retinent, inter entia completa referri debere, & ideò per hoc magis explicio ea quæ dixi in notabili secundo. Sed restat adhuc

Alia Difficultas examinanda, an videlicet omnia quæ in prædicamento ponuntur, debeant in abstracto, vel in concreto in eis collocari & sumi? Circa quam materiã, quantum ad substantiam non est quidem difficultas, omnes enim conveniunt posse & debere in concreto sumi: Circa accidentia verò putant Nypsius, Toletus, Blancus, Amicus, debere in concreto disponi. Scotus verò contra asserit debere in abstracto, & cum eo Tuentes, Connimb. Complutenfes &c. Verumtamen

Dico 2. Res substantiales collocantur in suo prædicamento in concreto, accidentales verò possunt poni tum in abstracto, tum in concreto, dummodo cetera ejusdem prædicamenti eodem modo exprimentur, non tamen in ultimata abstractione. Hæc est contra duas priores sententias; videtur tamen esse Ruvio Aversæ, Cajetani, Maltrii: &c. Quantum ad primam partem est communis sententia & patet quia omnia exprimentur in concreto; nam substantia, Corpus, vivens, animal, homo omnia concreta sunt.

Probatur etiam ratione, Quia in tantum res ponuntur in prædicamento in quantum gradus superior est prædicabilis de gradu inferiori, sed gradus superior non prædicatur de inferiori in abstracto, ergò. probatur mi. Quia hæc est falsa prædicatio, animalitas est rationalitas, ergò: probatur ant. quia ut sit aliqua vera prædicatio debet intellectus concipere illud in esse, quod de aliquo prædicat, sed quando res concipitur in abstracto, non concipitur veluti in existens, ergò tunc non potest verè de illo prædicare, consequenter illa est falsa prædicatio, rationalitas est animalitas.

Probatur Conclusio quoad alteram partem: Tum quia Philosophus accidentia utroque modo expressit, scilicet & in abstracto & in concreto, ut patet in prædicamentis quantitatis & qualitatis: Tum quia accidentia, seu entia de prædicamento accidentis tam in concreto quàm in abstracto possunt verè de se invicem prædicari, & sibi invicem subijci, ergò tam in concreto quàm in abstracto poni possunt: probatur ant. quia istæ sunt veræ prædicationes hoc album est album, item hæc albedo est albedo, album est coloratum, albedo est color, ergò. Dixi non tamen ultimam, quia ut dixi in priori parte ultimam abstractionem non dicit ordinem subijcibilitatis & prædicabilitatis ad aliud quiddam, quia equitas est tantum equitas. Verumtamen contra particulam illam

VIII.
Res substantiales ponuntur in concreto in prædicamento.

illam qua dico quod accidentia etiam possint poni in concreto.

VIII. **Opponitur** Autoritas tam Scoti q. 15. universi ubi dicit concreta accidentia non esse in genere, nisi reductivè loquendo simpliciter: tum Aristotelis 3. Top. cap. 1. ubi ait, *Justitiam, & non justum esse in predicamento*, ergo accidentia non ponuntur in concreto in predicamentis. Attamen ad utramque autoritatem R. quod Scotus & Aristoteles, vel loquantur de concreto pro aggregato ex subiecto & accidente, vel quod non sit in predicamento nisi ratione forme significatæ, & quia coordinatio concretorum pendet à coordinatione formarum, sicut universalitèr verum est denominativa pendere à formis denominantibus.

IX. **Arguitur** Etiam contra positionem in abstracto. Accidentia debent poni eodem

modo in predicamento, quo respiciunt substantiam, sed substantiam respiciunt in concreto & non in abstracto, ergo in predicamento non ponuntur in abstracto. R. concessa mi, negando ma. quia quomocunque exprimentur accidentia, propria passio ipsorum est aptitudo, seu naturalis exigentia ad respiciendam substantiam tanquam illud à quo dependant in esse & conservari, naturalitèr loquendo tamen absolute possent accidentia conservari sine subiecto, ut patet de accidentibus Eucharisticis.

Instatur: Accidentiæ in abstracto sunt incompleta, ergo nequeunt sic poni in predicamento. R. negando ant. quia non predicantur ut pars essentialis, vel integralis Physica, imò si essent talia in abstracto essent talia, ut patet de differentis quomodocunque exprimentur.

DISPUTATIO II. DE PRÆDICAMENTO SUBSTANTIÆ.

VIII. **Descendo post examinationem predicamentorum in communi ad examinanda eadem in particulari, inter que tum ob perfectionem, tum quia ceterorum basis est & fundamentum primum locum occupat sibi substantia, unde post Aristotelem etiam de ea hic agam, & examinabo tam essentiam ejus, quam divisiones & proprietates, unde sit**

QUÆSTIO I.

Quid sit Substantia, seu in quo consistat ratio ejus formalis constitutiva?

I. *Substantia*

Substantia non modò apud sacros & profanos Scriptores, verum etiam apud Philosophos variè accipitur, nam primò accipitur pro aliquo rei fundamento, sic D. Paulus in Epistola ad Hebræos cap. 11. dicit: quòd fides sit *substantia sperandarum rerum, argumentum non apparentium*. Et similiter Luca 16. accipitur pro possessione, divitiis & bonis fortunæ, nam loco citato habetur sic: *da mihi portionem substantiæ quæ me contingit*, quod etiam in vulgari sermone est frequentissimum. Apud Aristotelem lib. de mundo invenitur etiam quòd substantiam accipiat pro rebus, quæ non in apparentia, sed in rei veritate sunt, sic dicit quòd eorum quæ certantur in aère partim specietenus esse, partim substantiam habere, Apud Philosophos verò ordinariè accipitur pro natura & essentia alicujus rei, sic dicit D. Augustinus lib. 2. de Moribus Manich. cap. 2. *Nulla natura malum, si quod contranaturam est id erit malum: & cap. 8. Nulla substantia est mala*. Sed hæc acceptio non est ad propositum præsens, quia sic comprehendit etiam accidentia, quæ veram naturam veramq; habent essentiam, in proposito autem naturam substantiæ inquiri prout contradistinguitur ab accidente, ut opposita juxta se posita magis elucescant, nam etiam de accidente in sublequente agam disputatione. Qualitèr autem explicari possit quomodo distinguatur multi variant, mihi videtur tamen optimus iste esse modus, quod quemadmodum rationes formales distinguendi DEUM à creatura sunt esse à se &

esse ab alio, sic rationes formales distinguendæ substantiam ab accidente sunt esse per se & esse in alio. Esse autem in alio intelligo ens aliquod aptum natum existere in altero, quod dupliciter contingere potest, vel tanquam in subiecto informationis, & sic sunt formæ substantiales informantes in materia veluti in subiecto & anima rationalis in corpore humano & in hoc sensu accidentia non sunt in alio, quia non sunt in alio tanquam formæ informantes materiam primam, per se & substantialitèr unum per se constituentes. Secundò ergo sumitur pro subiecto inhænsionis, & sic sunt omnia accidentia in subiectis suis, sive illa sint materialia, sive spiritualia cum quibus non faciunt unum per se, & hoc vel actualitèr, sic est albedo & dulcedo in lacte, vel aptitudinalitèr sicuti sunt accidentia Eucharistica, quæ licet actu non sint in subiecto suæ ultimato actu, sunt tamen aptitudine, ex eo quòd connaturalitèr putant illi in esse nisi per divinam impedirentur potentiam. Econtra verò non esse in alio potest iterum triplicitèr sumi & intelligi, primò negativè prout dicit illam duplicem negationem essendi in alio scilicet actualitèr, vel aptitudinalitèr, veluti in subiecto inhænsionis & si sic sumatur potest appellari propria passio negativa substantiæ: secundò pro ineptitudine positiva ad inhærendum alteri & sic est aliquis respectus aptitudinalis quo substantia est apta nata per se stare sine dependentia actuali, vel aptitudinali ad aliud, tanquam ad subiectum inhænsionis: tertio denique pro perfectitate quæ est ratio formalis constitutiva substantiæ & distinctiva ipsius ab omni alio, & de hac perfectitate, seu per se statione quaeritur in quaestione, an sit ratio formalis

F. Amandi Hermann Logica.